

WINDOWS 10 - III

İÇİNDEKİLER

- Denetim Masası Ayarları
 - Klavye ayarları
 - Fare ayarları
 - Bölge ayarları
 - Tarih ve saat ayarları
 - Programlar ve özellikler ayarları
 - Aygıt yöneticisi ayarları
 - Kişiselleştirme ayarları

HEDEFLER

- Bu üniteyi çalıştıktan sonra;
 - Denetim masasının görevini tanımlayabilecek,
 - Çeşitli donanımların ayarlarını yapabilecek,
 - Yazılımların ayarlarını değiştirebilecek,
 - Görünümü kişiselleştirebilecek
 - Tarih ve saat ayarı yapabilecek,
 - Program yükleyebilecek ve kaldırabilecek,
 - Yeni donanım ekleyebileceksiniz.

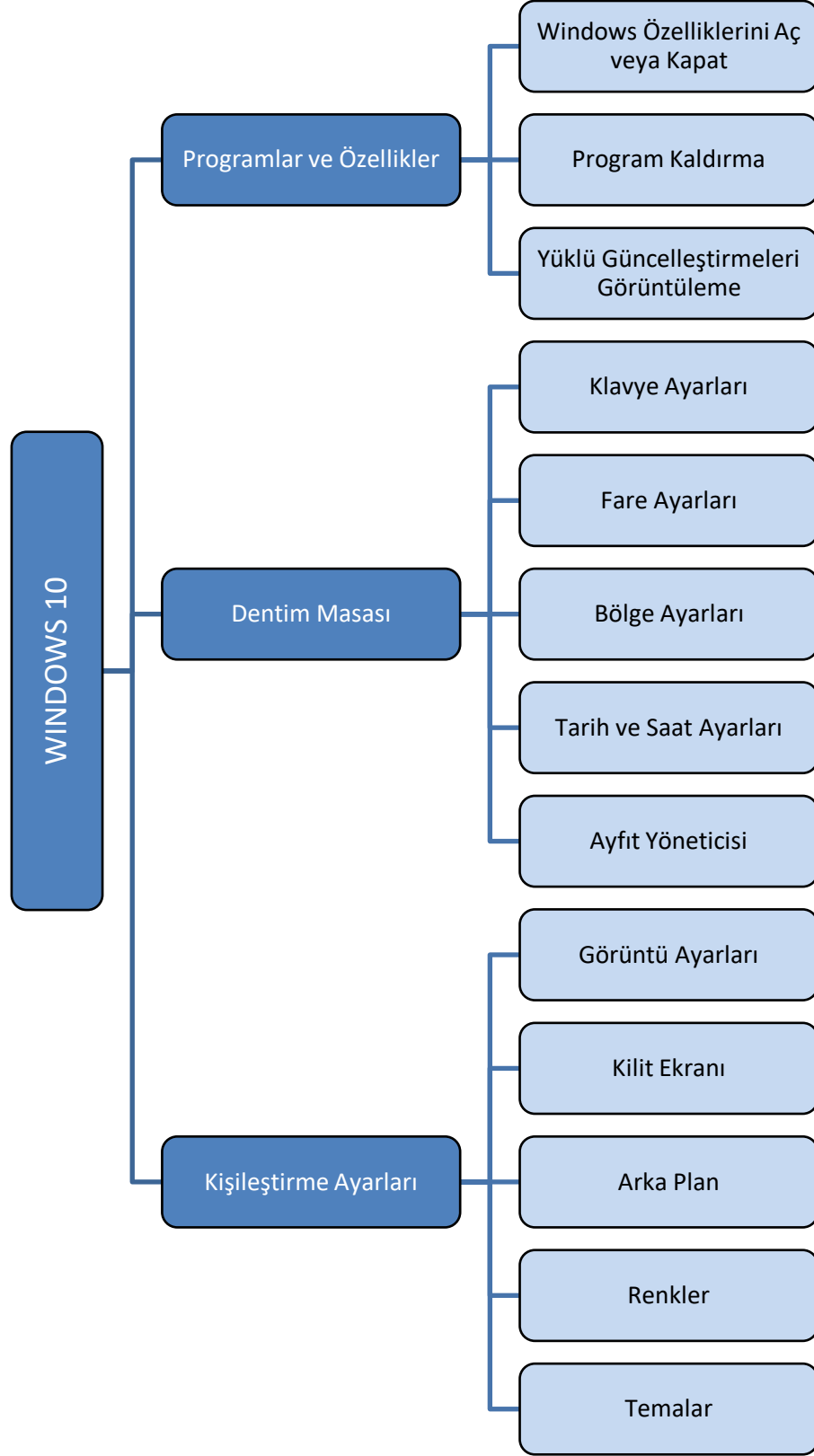
Atatürk Üniversitesi
Açıköğretim Fakültesi

TEMEL BİLGİ TEKNOLOJİLERİ – I

Öğr. Gör.
Orhan ÇELİKER

ÜNİTE

6

GİRİŞ

Windows işletim sistemi, üzerinde barındırdığı birçok program ile kullanıcılarının işletim sistemini organize etmelerine imkân tanımaktadır. İşletim sisteminin çeşitli donanım ve yazılımlara yönelik ayar değişikliklerinin yapıldığı kısım *Denetim Masası'dır*. Denetim Masası ile donanım ve çevre birimlerinin özellikleri ayarlanabilmekte, kullanıcı ve sistem özellikleri değiştirilebilmekte, bilgisayara yüklü yazılımlar üzerinde çeşitli ayarlamalar yapılabilmekte ve kullanıcı hesapları değiştirilebilmektedir.

Windows işletim sistemiyle ilgili önceki bölümlerde sürücü, klasör, dosya kavramları, işletim sistemini kişiselleştirme, dosya gezgini, geri dönüşüm kutusu, kullanıcı hesabı ayarları, OneDrive kullanma ve nesnelerin düzenlenmesi konularına değinilmişti. Bu bölümde Denetim Masası bileşeni kullanılarak donanım, yazılım ve sistem ayarları üzerinde durulacaktır.

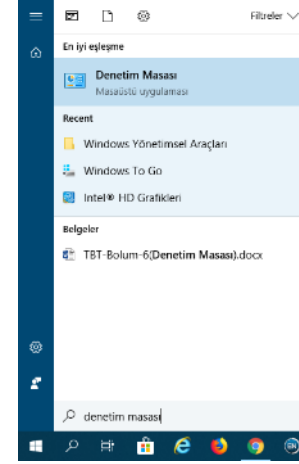
Windows 10 işletim sistemindeki Denetim Masası'nda genelde aşağıdaki bileşenler yer almaktadır:

- Ağ ve Paylaşım Merkezi
- Autodesk Plotter Manager*
- Aygıtlar ve Yazıcılar
- Bölge
- Depolama Alanları
- Dosya Geçmişi
- Erişim Kolaylığı Merkezi
- Fare
- Güç Seçenekleri
- İnternet Seçenekleri
- Kimlik Bilgileri Yöneticisi
- Klavye
- Kullanıcı Hesapları
- Otomatik Kullan
- Programlar ve Özellikler
- Renk Yönetimi
- Sistem
- Tablet PC Ayarları
- Telefon ve Modem
- Windows To Go
- Windows Defender Güvenlik Duvarı
- Yönetimsel Araçlar
- Autodesk Plot Style Manager*
- Aygıt Yöneticisi
- BitLocker Sürücü Şifrelemesi
- Çalışma Klasörleri
- Dizin Oluşturma Seçenekleri
- Dosya Gezgini Seçenekleri
- Eşitleme Merkezi
- Görev Çubuğu ve Gezinti
- Güvenlik ve Bakım
- Kalem ve Dokunma
- Kızılötesi
- Konuşma ve Tanıma
- Kurtarma
- Posta
- RemoteApp ve Masaüstü Bağlantıları
- Ses
- Sorun Giderme
- Tarih ve Saat
- Varsayılan Programlar
- Yazı Tipleri
- Yedekleme ve Geri Yükleme Merkezi

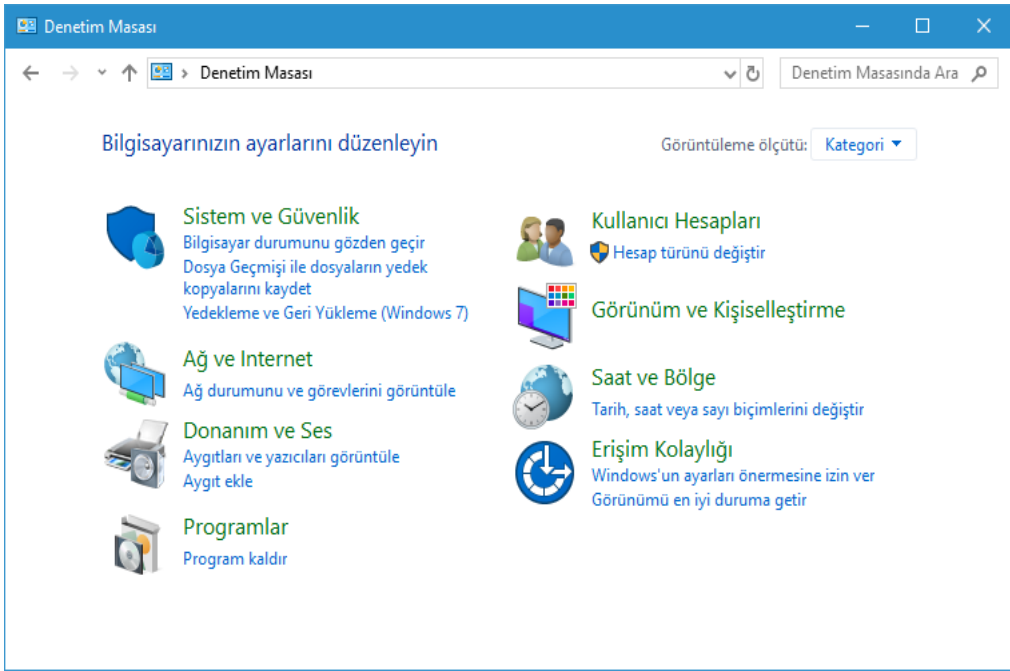
DENETİM MASASI AYARLARI

Denetim Masası bilgisayardaki donanımların organizasyonu ve kurulu yazılımların ayarlarının yapılması için kullanılır. Denetim Masası'na başlangıç ekranındayken "Denetim Masası" yazılarak erişilebilir (Şekil 6.1).

Denetim Masası penceresinde çeşitli ayar kategorileri yer almaktadır. Bu kategoriler benzer ayarların birlikte yapılabilmesini sağlayacak biçimde oluşturulmuştur (Şekil 6.2).

Şekil 6.1. Başlangıç Ekranı - Denetim Masası

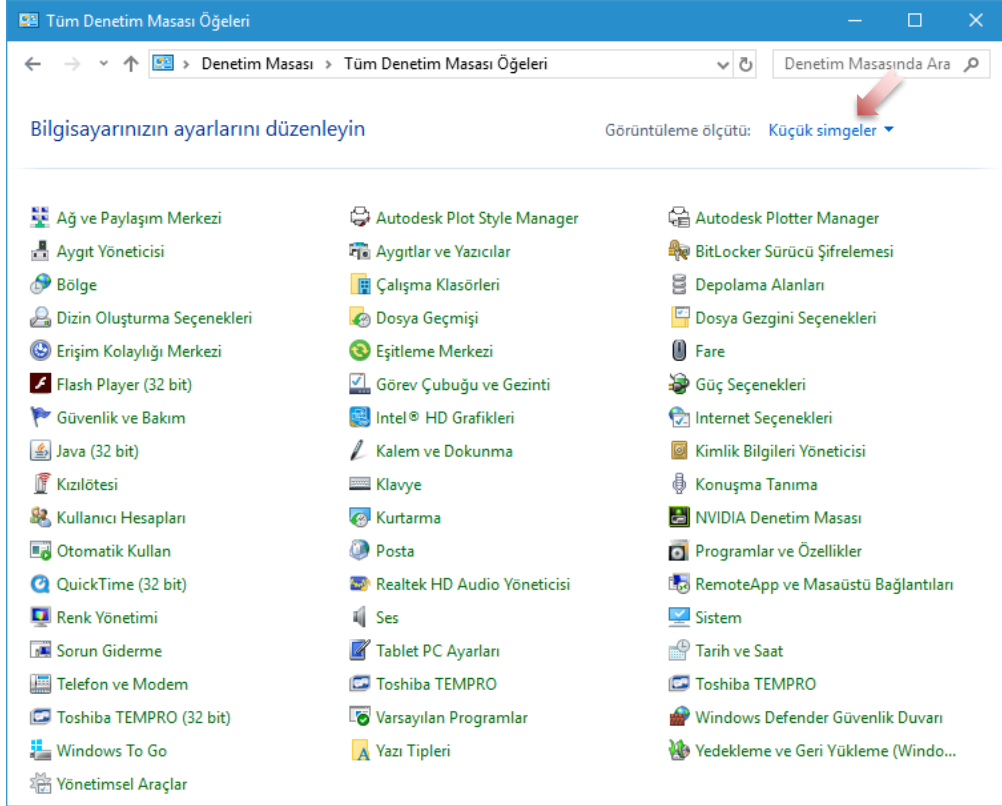
Şekil 6.2. Denetim Masası Kategori Görünümü

Denetim Masası; kategori, büyük simgeler ve küçük simgeler olmak üzere 3 çeşit görüntüleme ölçütüne sahiptir [1]. Bu ölçüt değiştirilerek bütün ayarlar listelenebilir. Bu üniteye küçük simgeler (Şekil 6.3) görünüm yapısına göre en yaygın kullanılan aşağıdaki ayarlar üzerinde durulacaktır.

- Klavye,
- Fare,
- Bölge,
- Tarih ve Saat,

- Programlar ve Özellikler
- Aygıt Yöneticisi

Ayrıca arka plan, renkler, kilit ekranı, temalar, yazı tipleri gibi özelliklerin ayarlanabileceği *Kişiselleştirme* ayarlarına da değinilecektir. Tüm bu ayarlar denetim masası görünümünden yapılabileceği gibi Windows Ayarları penceresinden de yapılabilir.

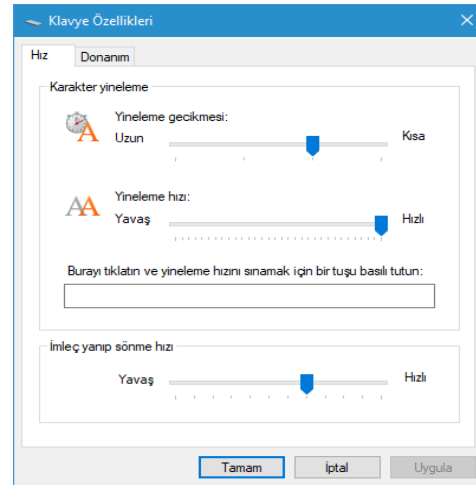
Şekil 6.3. Denetim Masası Küçük Simgeler Görünümü

Klavye Ayarları

Klavye, bilgisayar sisteminde en çok kullanılan giriş birimlerinden biridir. Klavye sürücüsünün belirlenmesi, imleç özelliklerinin ayarlanması denetim masasında yer alan klavye iletişim penceresi ile yapılabilecek ayarlar arasındadır. Denetim masasında yer alan listedeki *Klavye* bağlantısı ile *Klavye Özellikleri* iletişim penceresi görüntülenir (Şekil 6.4). Klavye Özellikleri iletişim penceresinin hız ve donanım olmak üzere iki sekmesi bulunmaktadır.

Klavye, bilgisayar sisteminde en çok kullanılan giriş birimlerinden biridir.

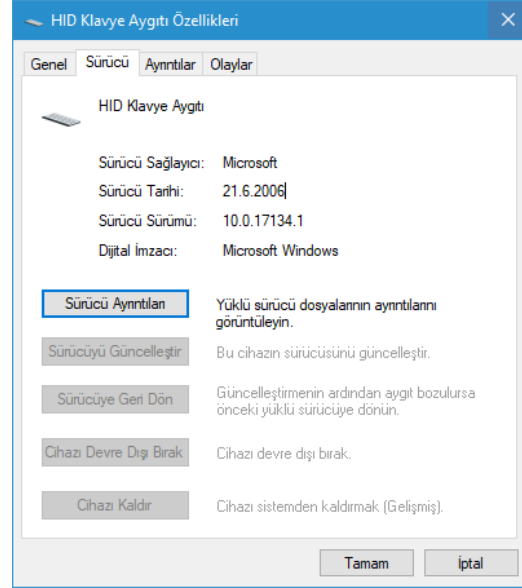

Şekil 6.4. Klavye Özellikleri

Hız sekmesi ile tuşların yineleme gecikmesi, yineleme hızı ve imleç yanıp sönme hızı ayarlanmaktadır. *Yineleme hızı* klavyede art arda basılan iki karakter arasındaki bekleme süresini ifade eder. İletişim kutusu içerisinde verilen sınamaya alanında ayarlamalar test edilebilir. Sayfa içerisinde *imleç yanıp sönme hızı* da ayarlanır. Yapılan ayar ön izleme alanından takip edilebilir [1].

Donanım sekmesi ise sistemde bulunan klavyeye ait üretici, konum ve aygıt durumu bilgilerini sunmaktadır. Ayrıca sekmede yer alan *Özellikler* düğmesi yardımı ile kullanılan klavye türüne göre isimlendirilen *Aygıt Özellikleri* penceresi görüntülenir (Şekil 6.5).

Klavye özellikleri penceresi ile klavyenin sürücü ayrıntıları görülebilir. Klavye sürücüsü güncellenebilir, kaldırılabilir veya devre dışı bırakılabilir.

Şekil 6.5. Klavye Özellikleri

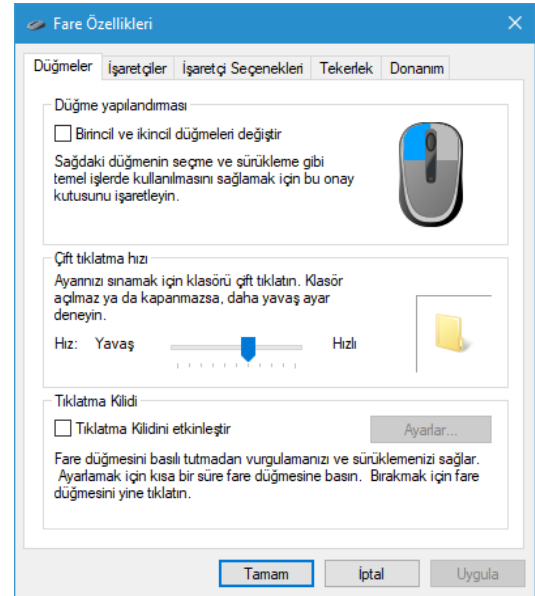
Fare Ayarları

Denetim masasında yer alan listedeki *Fare* bağlantısı ile *Fare Özellikleri* iletişim penceresi görüntülenir (Şekil 6.6). Fare Özellikleri iletişim penceresinin düğmeler, işaretçiler, işaretçi seçenekleri, tekerlek ve donanım olmak üzere beş adet sekmesi bulunmaktadır.

Düğmeler sekmesi fare işaretçisi ve özelliklerini ayarlama için kullanılır.

Düğme Yapılandırması bölümündeki *Birincil ve İkincil Düğmeleri Değiştir* onay kutusu yardımıyla farenin sağ ve sol tuşlarının görevleri yer değiştirilir. Bu seçenek farenin sağ el veya sol el kullanımına göre ayarlanır.

Farenin sol tuşuna art arda 2 kere tıklama işlemi çift tıklama olarak adlandırılmaktadır. Bu tıklamalar arasındaki bekleme süresi *Düğmeler* sekmesindeki

Şekil 6.6. Fare Özellikleri

Düğmeler sekmesi; düğme yapılandırması, çift tıklatma hızı ve tıklatma kilidi ayarlarını barındırmaktadır.

Çift tıklatma hızı bölümünden ayarlanır. Ayrıca bu sekmede bulunan *Tıklatma Kilidini Etkinleştir* onay kutusu işaretlenerek, sürekli olarak farenin düğmesine basılı tutmadan sürükleme yapma mümkün kılınabilir [1].

İşaretçiler sekmesi fare işaretçisinin görünüm ayarlarını yapmak için kullanılmaktadır. Bu sekme fare işaretçisini çeşitli şekillerde ve büyüklüklerde belirlemede kullanılan ayarları içermektedir. Windows'un standart ayarlarına dönmek için *Varsayılanı Kullan* düğmesi kullanılabilir (Şekil 6.7).

İşaretçi seçenekleri sekmesi işaretçinin davranışlarını belirlemede kullanılan ayarları içermektedir (Şekil 6.8).

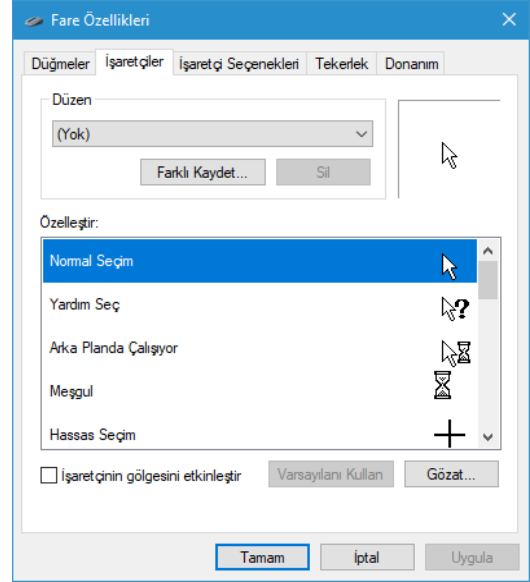
Farenin hareketi ile işaretçinin ne kadar hareket edeceği *İşaretçi Seçenekleri* sekmesinden belirlenir.

Farenin hareketi ile işaretçinin ne kadar hareket edeceği belirlenebilir. *İşaretçinin Hızını Seçin* bölümündeki ayar çubuğu ile ayar yapmak mümkündür. Fare hızı artırıldıkça işaretçinin ekranda hareket ettiği birim alan artmaktadır.

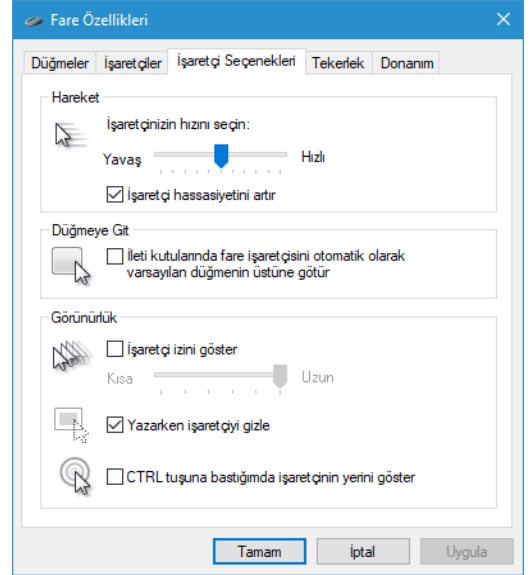
Fare işaretçisi, açılan pencerelerdeki varsayılan olarak seçili düğmelerin üzerine konumlandırılabilir. Bu işlem için *Düğmeye Git* bölümündeki "İleti kutularında fare işaretçisini otomatik olarak varsayılan düğmenin üstüne götür" isimli onay kutusu işaretlenmelidir.

Görünürlük kısmında ise fare işaretçisinin izi görüntülenebilir ve izin boyutu ayarlanabilir. İşaretçi izi *İşaretçi izini göster* onay kutusu ile görüntülenir. Ayar çubuğu ile kısa ve uzun ayarı yapılarak takip eden izin boyutu belirlenebilir. Ekranda işaretçiyi kolay fark etmek için bu seçenek işaretlenebilir.

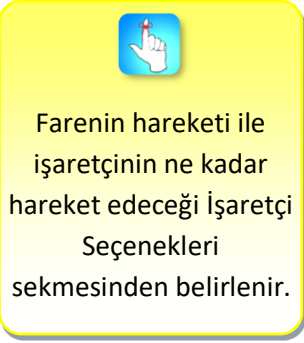
Yazarken İşaretçiyi Gizle onay kutusu fare işaretçisinin klavye kullanımı esnasında görüntülenmemesi için kullanılır.

Şekil 6.7. İşaretçiler Sekmesi

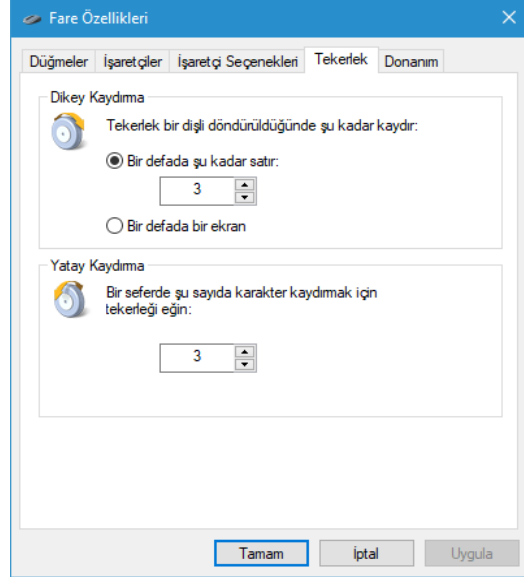

Şekil 6.8. İşaretçi Seçenekleri

CTRL tuşuna bastığımda işaretçinin yerini göster onay kutusu işaretçinin nerede olduğunu *CTRL* tuşu yardımıyla bulmak için kullanılır. Bu onay kutusu seçildikten sonra *CTRL* tuşuna basıldığı zaman işaretçinin etrafında dalga efektleri oluşarak işaretçi yeri gösterilir (Şekil 6.8).

Tekerlek sekmesinde, 3 veya daha fazla tuştan oluşan farelerde ortadaki tekerler çevrildiğinde ne kadar kaydırma işleminin gerçekleştirileceği belirlenir. Kaydırma işleminde satır veya sayfa sayısı belirlemek mümkündür. Ayrıca yatay ve dikey kaydırma seçenekleri ile farklı ayarlar yapılabilmektedir (Şekil 6.9).

Şekil 6.9. Tekerlek Sekmesi

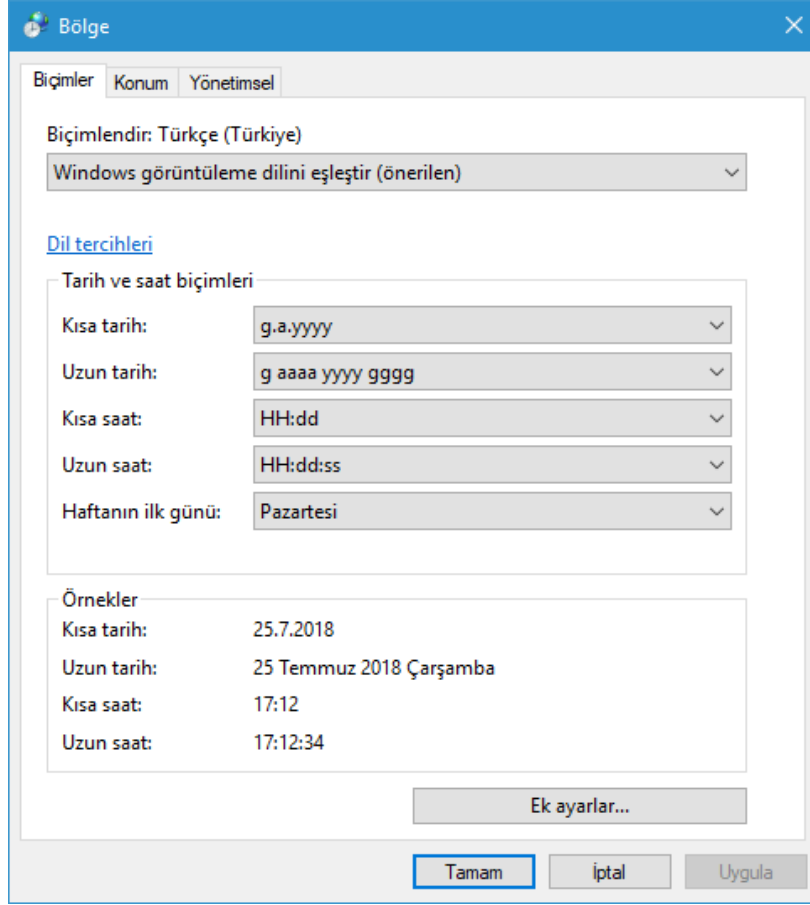
Donanım sekmesi ise farenin türü, bilgisayar bağlantı noktası ayarının yapılması ve aygıtın düzgün çalışıp çalışmadığının belirlenmesinde kullanılmaktadır. Bu bölümden sürücü ayarları ve güncellemesi de yapılabilmektedir.

Bölge Ayarları

Her ülkenin para birimi, tarih, saat gösterimleri vb. uygulamaları birbirinden farklılık arz etmektedir. Windows uygulamalarında veya Windows altında çalışan programlarda kullanılacak, sayı, para birimi, saat ve tarih görünümlerinin düzenlendiği iletişim kutusu, denetim masasındaki *Bölge* simgesi kullanılarak açılır (Şekil 6.10).

Biçimler sekmesi, tarih ve saat gösterimlerinin ayarlanmasında kullanılmaktadır.

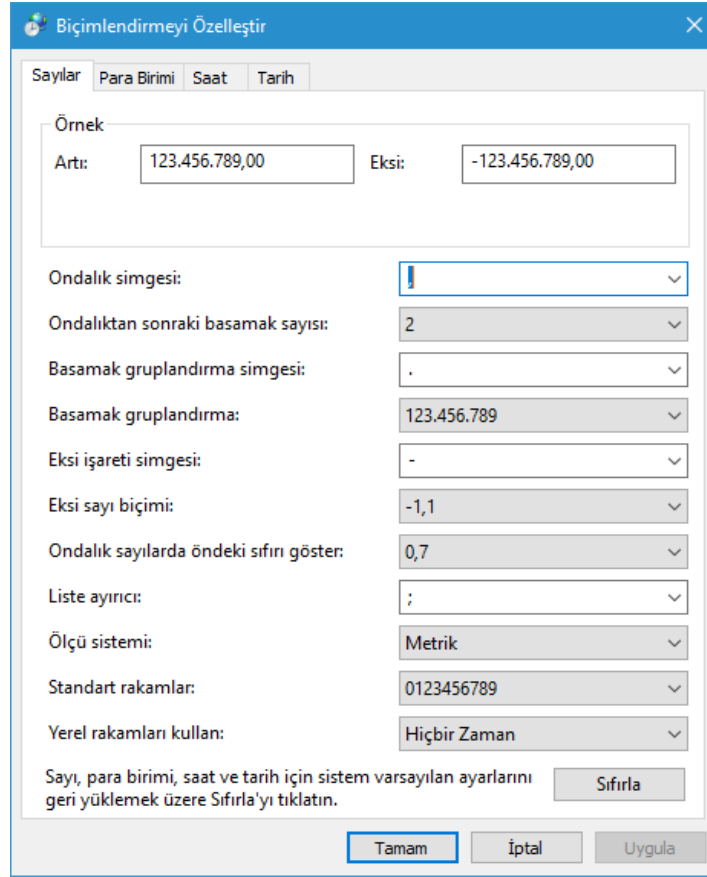

Şekil 6.10. Bölge

Bölge isimli iletişim penceresinde *Biçimler*, *Konum* ve *Yönetimsel* olmak üzere 3 sekme bulunmaktadır. Biçimler sekmesi, tarih ve saat gösterimlerinin ayarlanmasında kullanılır. *Biçimlendir* bileşeninin altında yer alan ülke listesi kullanılarak herhangi bir ülkenin biçim ayarları otomatik olarak seçilebilir. Ayrıca istenilen değişiklikler ilgili alanların altında gerçekleştirilebilir. Biçimlendirmeye yönelik standart ayarlardan farklı olarak daha ileri seviye ayarlar yapabilmek için *Ek Ayarlar* düğmesi kullanılarak *Biçimlendirmeyi Özelleştir* iletişim penceresi görüntülenebilir (Şekil 6.11). Bu pencereden sayıların, para birimlerinin, saat ve tarih gösterimlerinin ayarları yapılabilmektedir. Örneğin sayılar sekmesinde basamak gruplandırma işareti nokta veya virgül olarak belirlenebilir.

Konum sekmesi bulunulan ülke bilgisinin sağlanmasında kullanılır. Windows ve diğer yazılımların o ülkeye yönelik ek içerik sağlayabileceği durumlarda kullanılması için geçerli konum bilgisinin belirlenmesinde fayda vardır.

Yönetimsel sekmesinden ise karşılama ekranı, yeni kullanıcı hesapları gibi ayarlamalar yapmak mümkündür.

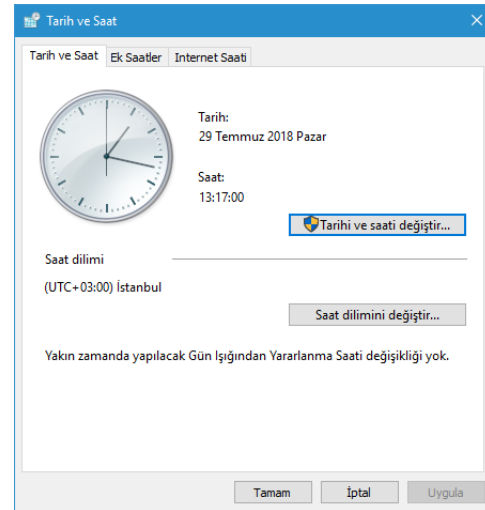
Şekil 6.11. Biçimlendirmeyi Özelleştir

Tarih ve Saat Ayarları

Denetim masası yardımı ile yapılabilecek ayarlardan biri de *Tarih ve Saat* ayarıdır. Denetim Masasındaki Tarih ve Saat seçeneği ile açılan *Tarih ve Saat* iletişim penceresinde Tarih ve Saat, Ek Saatler ve İnternet Saati olmak üzere 3 sekme bulunmaktadır (Şekil 6.12).

Tarih ve Saat sekmesi sistemin Tarih ve Saati ile ait olunan saat dilimini görüntüler. Tarihi ve Saati Değiştir seçeneği ile yeni tarih ve saat ayarı yapılabilir (Şekil 6.13).

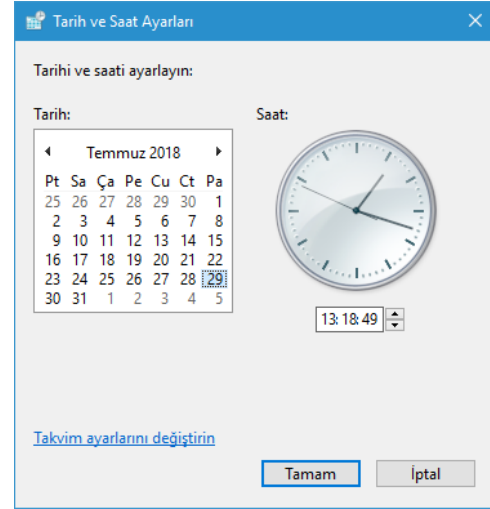
Saat Dilimini Değiştir düğmesi ile yeni bir saat dilimi seçilebilir.

Şekil 6.12. Tarih ve Saat

Ek Saatler sekmesi ile 2 farklı saat diliminin saatleri görüntülenebilmektedir. Ek saatler ayarını yapmak için yeni saat dilimlerini seçmek gerekmektedir. Ek saatler, görev çubuğunda bulunan tarih – saat alanının üzerinde fare ile beklenecek şekilde görüntülenebilir.

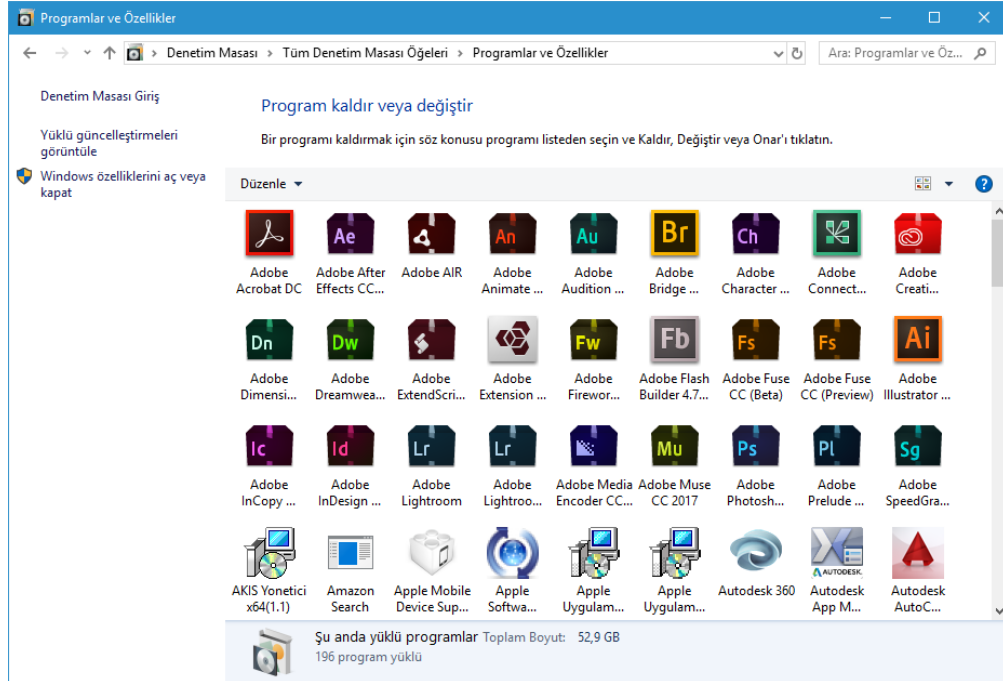
Bilgisayar saati *Internet Saati* sunucusuyla eşitlenebilir. Böylece, bilgisayarın saati, saat sunucusu üzerindeki saate uyacak şekilde güncelleştirilir. Genellikle saat, time.windows.com adresindeki sunucu ile eşitlenir, haftada bir kere güncelleştirilir [1].

Şekil 6.13. Tarih ve Saat Ayarları

Programlar ve Özellikler Ayarları

Bilgisayarda işletim sisteminin dışında kurulmuş olan programların sistemden kaldırılmasında veya yeni bir programın yüklenmesinde kullanılır. Bu noktada bilgisayarda yüklü bulunan kullanıcı programları ve Windows bileşenlerinin kaldırılması veya yeniden kurulması için denetim masasındaki *Programlar ve Özellikler* simgesi kullanılır. Bu simge yardımı ile Programlar ve Özellikler penceresi görüntülenir (Şekil 6.14).

Şekil 6.14. Programlar ve Özellikler

Program kaldırma

Bir program bilgisayara yüklenirken otomatik olarak bazı dosyalar ve klasörler oluşturulur. Kullanıcılar, bu klasör ve dosyaların nerelere yazıldığı ve program ile ilişkili dosyaların hangileri olduğunu bilemez. Bu bilgiler birden fazla alanda bulunduğu için programların elle kaldırılması genellikle mümkün olmamaktadır. Bu noktada kaldırma işleminin programlar ve özellikler penceresinden veya programın kendi içerisinde yer alan kaldır (uninstall) seçeneğinden yapılması eklentiler, anahtarlar ve kısa yollar gibi birçok bileşenin tümüyle silinerek kaldırılmasına olanak tanır.

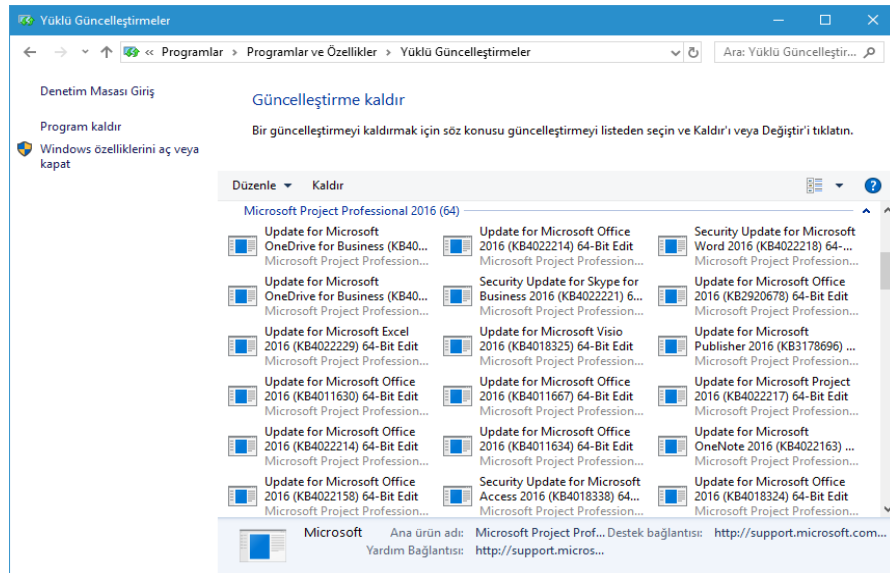
Program ve Özellikler penceresinde listelenen programlardan herhangi birini kaldırmak için program simgesinin seçilmesi gerekmektedir. Bu işlemin ardından program listesinin üst kısmındaki **Kaldır** düğmesi aktif olmaktadır. Kaldır düğmesi kullanıldığında programın sistemden tamamen silineceğine ilişkin onay istenir. **Evet** düğmesi kullanılarak program sistemden kaldırılırken **Hayır** düğmesi programın silinme işlemini iptal eder. Kaldırma işlemi ile program tüm kayıtlarıyla birlikte bilgisayardan temizlenir ve programlar listesinde de artık görüntülenmez [1].

Yüklü güncelleştirmeleri görüntüleme

Windows işletim sisteminin daha güvenli ve hatasız bir şekilde çalışması için zaman zaman çeşitli güncelleştirmeler yayımlanmaktadır. Bu güncelleştirmeler kullanıcılar tarafından veya otomatik olarak yapılabilmektedir. Bilgisayarda yüklü olan güncelleştirmeleri görüntülemek için Programlar ve Özellikler penceresinde yer alan **Yüklü Güncelleştirmeleri Görüntüle** bağlantısı kullanılabilir (Şekil 6.15). Bu bağlantı, yüklü olan güncelleştirmeleri görüntülemektedir. İstenilmesi halinde program kaldırmaya benzer süreçler izlenerek herhangi bir güncelleştirme de bilgisayar sisteminden kaldırılabilir.

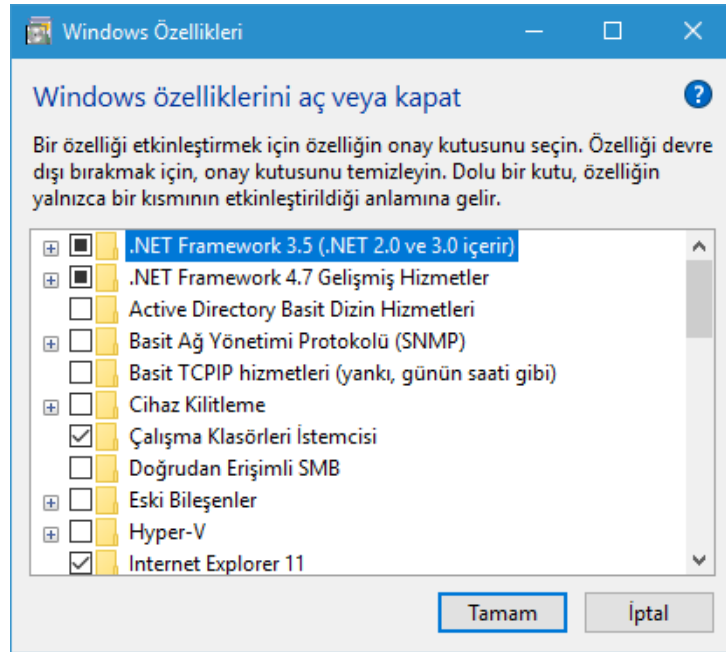
Windows işletim sisteminin daha güvenli ve hatasız bir şekilde çalışması için çeşitli güncelleştirmeler yayımlanmaktadır.

Şekil 6.15. Yüklü Güncelleştirmeler

Windows özelliklerini aç veya kapat

Windows işletim sistemleri *dizinler, oyunlar, medya, telnet, arama, yazdırma* gibi birçok farklı özellik barındırmaktadır. Bu özelliklerin tamamı işletim sistemi kurulurken aktif halde değildir. Hizmet veren bir özelliği kapatmak veya bir özelliği aktif hale getirmek için Windows Özellikleri Penceresi kullanılmaktadır (Şekil 6.16). Windows özellikleri penceresi Programlar ve Özellikler penceresindeki *Windows Özelliklerini Aç veya Kapat* bağlantısı ile görüntülenir. Bileşenler listesi içerisinde onay işareti bulunan bileşenler yüklenmiş, onay işareti bulunmayanlar ise yüklenmemiş olanlardır. Bileşenlerin yüklenmesi esnasında gerekli olan bazı dosyaların, Windows 10 yükleme CD'sinden alınması gerekebilir. Bu durumda yükleme CD'si bilgisayara takılmalıdır.

Şekil 6.16. Windows Özellikleri

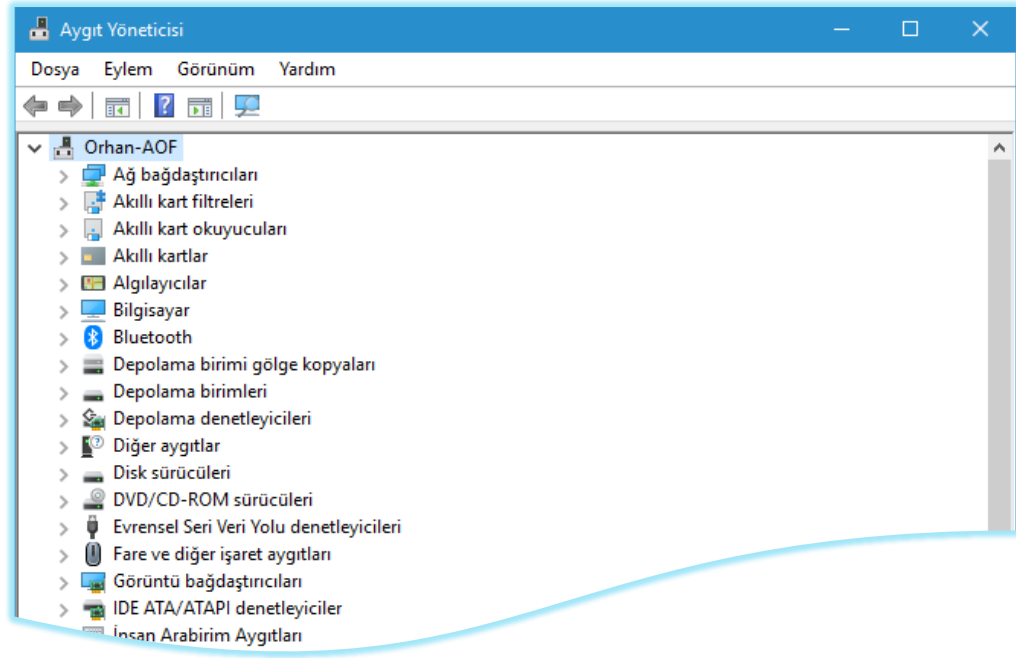
Aygıt Yöneticisi

Bilgisayar, birden fazla bileşenden ve harici donanım birimlerinden meydana gelmektedir. *Aygıt Yöneticisi* bilgisayarın sahip olduğu tüm donanımların listelenmesini sağlamaktadır. Aygıt yöneticisi kullanılarak her bir donanım biriminin sürücüsü yüklenebilir, güncelleştirilebilir veya kaldırılabilir [1].

Aygıt yöneticisi penceresi denetim masasından Aygıt Yöneticisi simgesi kullanılarak veya Bilgisayar Sağ Tuş Menüsü → Özellikler → Aygıt Yöneticisi yolu izlenerek görüntülenebilir (Şekil 6.17).

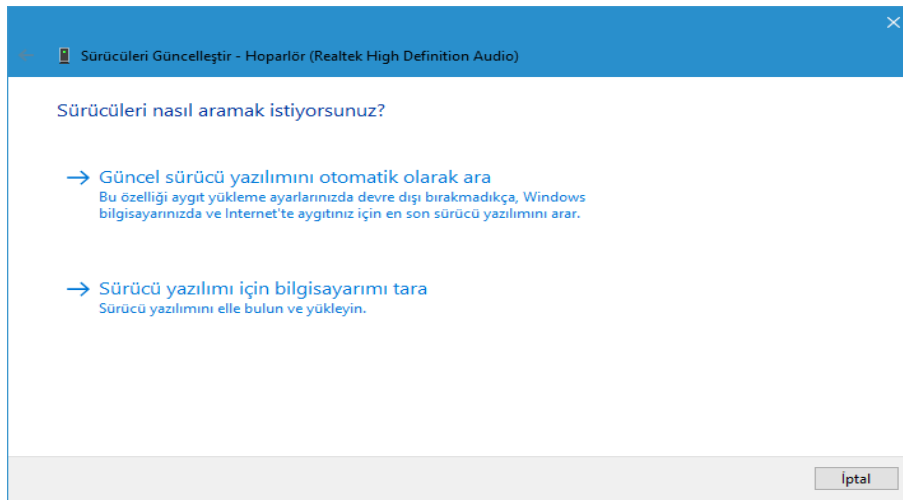
Bilgisayar, birden fazla bileşenden ve harici donanım birimlerinden meydana gelmektedir.

Şekil 6.17. Aygıt Yöneticisi

Aygıt Yöneticisi penceresinde bilgisayarda bulunan ve çalışmasında herhangi bir problem olmayan donanımlar listelenmektedir. Yüklemesinde sorun bulunan veya çalışmayan aygıtların isimlerinin yanında sarı renkli bir **ünlem** işareti bulunur. Ünlem işareti donanımın bilgisayar tarafından tanınmadığını göstermektedir. Ünlem işaretli bir donanımın bilgisayara yeniden tanıtılması bu sorunun giderilmesini sağlar.

Bir donanımın bilgisayara yeniden tanıtılması için ünlem işareti bulunan liste elemanın üzerine sağ tıklanır ve donanım adı seçildikten sonra sürücüyü güncelleştir düğmesi kullanılır. Görüntülenen **Sürücü Yazılımını Güncelleştir** penceresinden güncel sürücü internet üzerinden veya bilgisayarın depolama birimleri kullanılarak bulunur ve bilgisayara kurulur (Şekil 6.18).

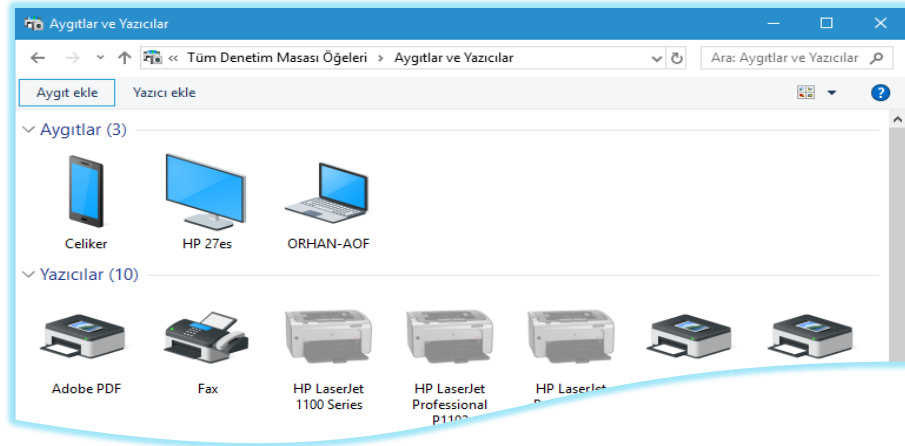
Şekil 6.18. Sürücü Yazılımını Güncelleştir

Yeni donanım ekleme

Yeni donanımın kullanılabilmesi ve bütün işlevlerini doğru bir şekilde yerine getirebilmesi için bilgisayara tanıtılması gereklidir. Donanımın bilgisayara tanıtılması işlemi iki şekilde olur.

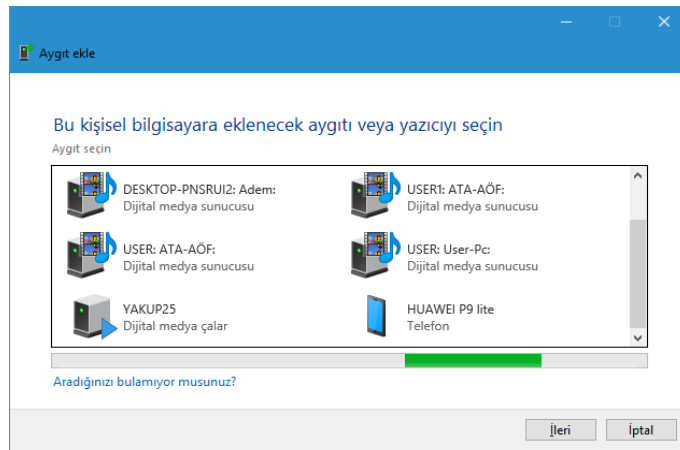
Birincisi ve en kolayı, Windows'un takılan yeni donanımı otomatik olarak algılayıp gerekli dosyaları varsa kendiliğinden yükleyerek donanımı kullanıma hazır hale getirmesidir. Bu işlem **Tak Kullan** (PnP: plug and play) özellikli donanımlar için geçerlidir. Bu tür donanım üzerinde PnP işareti bulunur. Yüklenecek dosyalar Windows üzerinde bulunmuyorsa donanım bilgilerine erişim için internet veya bilgisayarın veri birimlerini kullanır.

Bilgisayara yeni bir donanım tanıtmanın ikinci yolu ise denetim masasında yer alan **Aygıtlar ve Yazıcılar** seçeneği tıklanır ve açılan pencereden **Aygıt Ekle** düğmesi kullanılır (Şekil 6.19).

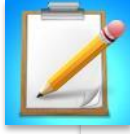

Şekil 6.19. Aygıtlar ve Yazıcılar

Açılan aygıt ekle penceresinden bilgisayara eklenmesi istenilen donanım seçilerek yükleme işlemi tamamlanır (Şekil 6.20).

Şekil 6.20. Aygıt Ekle

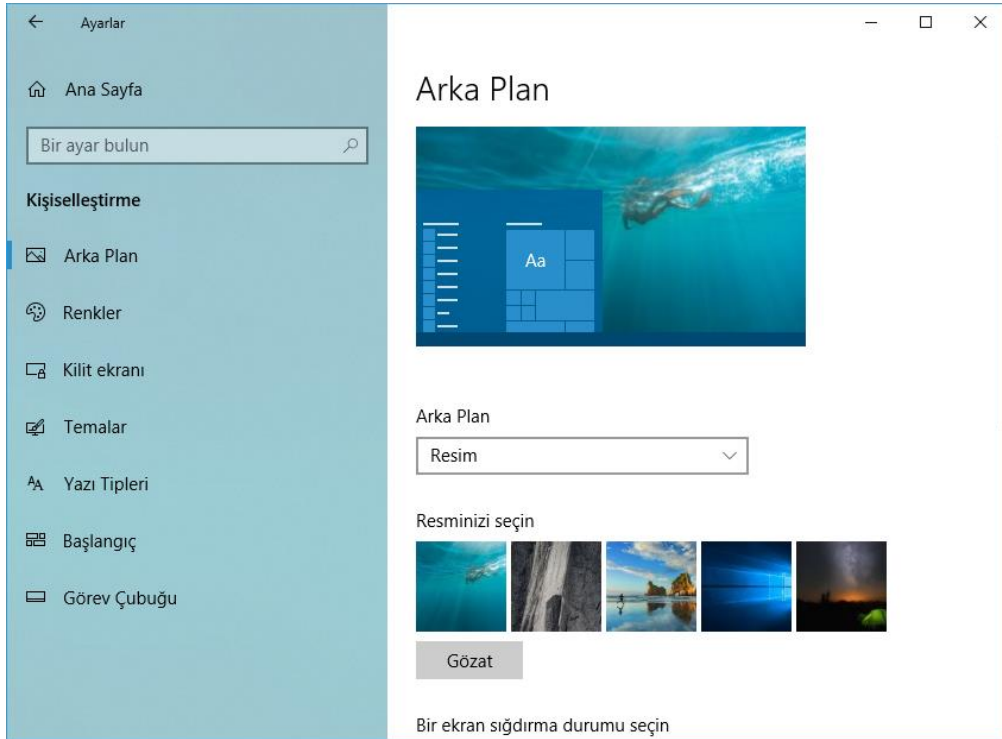

Bireysel Etkinlik

- Denetim masasını açarak bu ünite de anlatılmayan 5 ayarı inceleyiniz.
- Farenizi sol el ile kullanılacak şekilde ayarlayınız.
- Bölge ayarları yardımıyla görev çubuğu sağ alt köşesinde bulunan "01.01.2018" tarih formatının "01 Ocak 2018" şeklinde görüntülenmesini sağlayınız.
- Programlar ve özellikler yardımıyla daha önceden yüklediğiniz ve artık kullanmadığınız bir uygulamayı bilgisayarınızdan kaldırınız.
- Erişebildiğiniz herhangi bir bilgisayara bir yazıcı tanımlayarak bu ünitenin özet sayfasını çıktı alınız.

Kişiselleştirme Ayarları

Kişiselleştirme ayarları, bilgisayarın *görsel* ve *ses* öğeleri özelliklerinin belirlenmesi için kullanılmaktadır. Bu ayarlar sayesinde standart olarak belirlenmiş temeller ile görsel ve ses ayarları yapılabildiği gibi isteğe özgü seçimler de yapılabilmektedir. *Kişiselleştirme* ayarlarına masaüstü sağ tuş menüsünden ulaşılabildiği gibi Windows Ayarları penceresindeki Kişiselleştirme seçeneği kullanılarak da ulaşılabılır. Bu pencereden arka plan, renkler, kilit ekranı, temalar, yazı tipleri, başlangıç ve görev çubuğu ayarları yapılabilmektedir (Şekil 6.21).

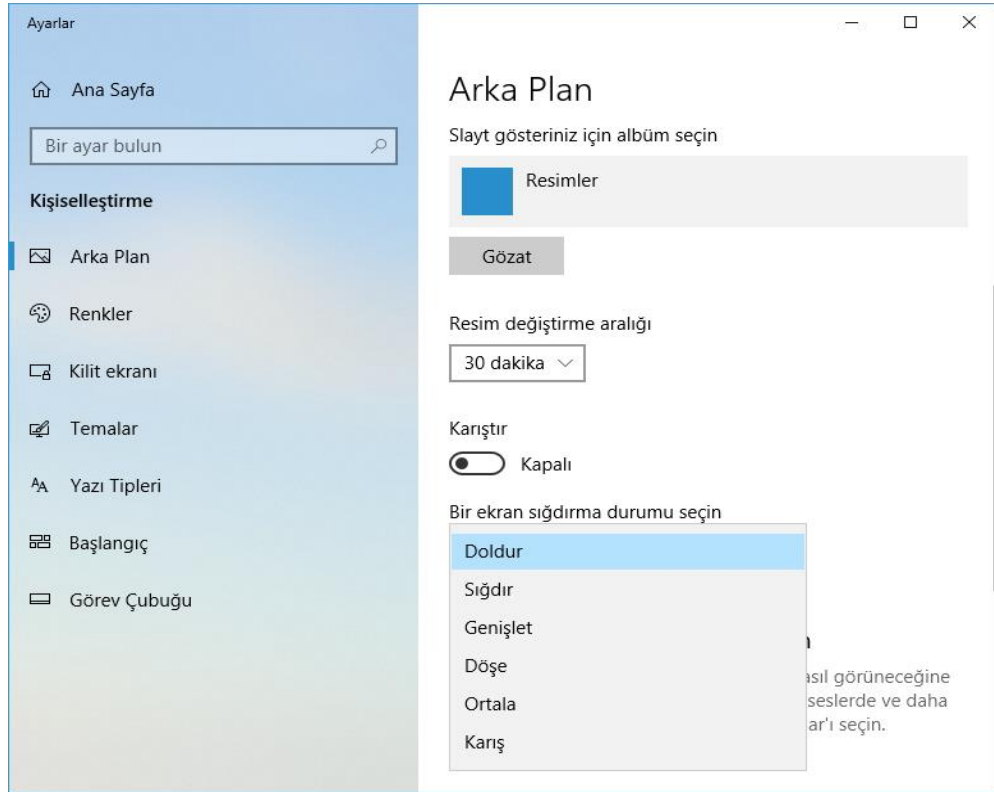

Şekil 6.21. Kişiselleştirme Ayarları

Arka plan

Kişiselleştirme iletişim penceresindeki *Arka Plan* düğmesi yardımıyla masaüstü resmi seçilebilir. Windows, arka plan için resim, düz renk ve slayt gösterisi şeklinde bir liste sunmaktadır. Bu listeden yapılan seçime göre arka plan resmi değiştirilebilir. Ayrıca bu pencerede yer almayan herhangi bir resmi de arka plan olarak ayarlamak mümkündür. Bunun için *Arka Plan* penceresinde yer alan *Gözet* düğmesi tıklanarak istenilen konumdan resim seçilebilir.

Arka plan resmi olarak birden çok resim seçilebilir ve bu resimler slayt gösterisi şeklinde belli aralıklarla gösterilebilir. Bu aralığın değiştirilmesi için arka plan penceresinde yer alan *Resim değiştirme aralığı* listesinden süre belirlenir. Ayrıca aynı pencerede bulunan *Bir ekran sığdırma durumu seçin* listesindeki seçenekler yardımıyla da resmin ekran üzerine yerleşimi ayarlanır. Bu seçenekler *doldur*, *sığdır*, *genişlet*, *döşe*, *ortala* ve *kariş* şeklindedir (Şekil 6.22).

Şekil 6.22. Arka Plan

Not

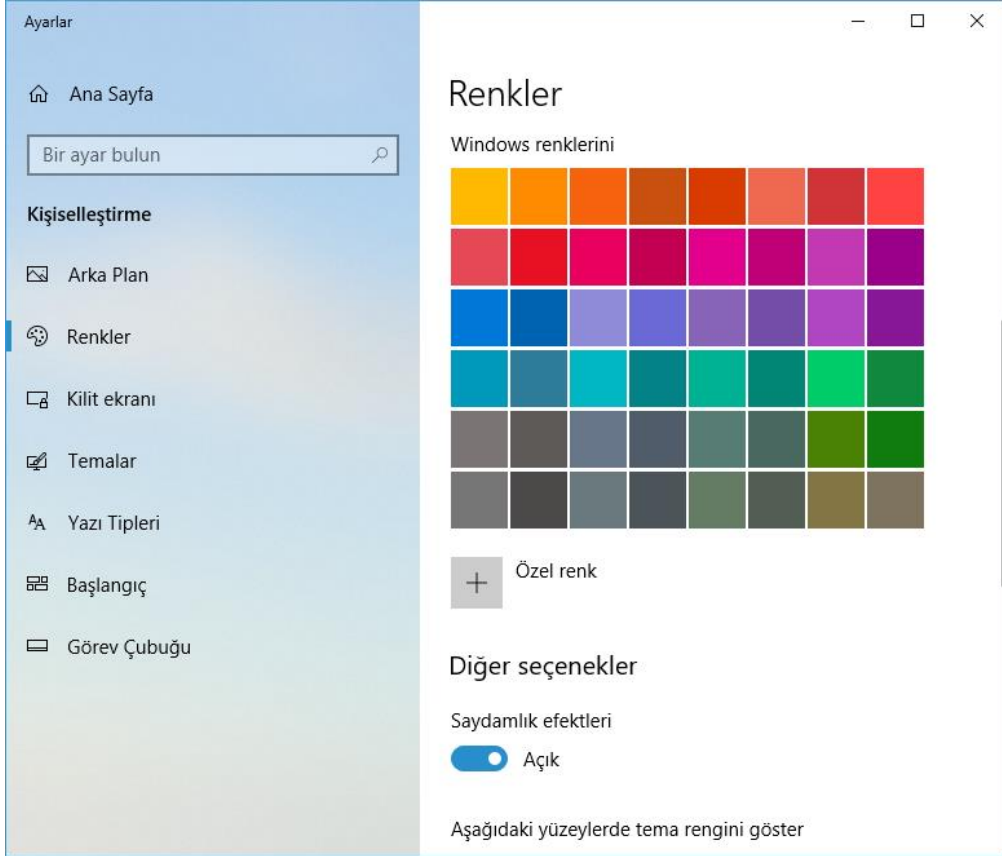
Herhangi bir resmin sağ tuş menüsünde yer alan *"Masaüstü Arka Planı Olarak Ayarla"* seçeneği ile kişiselleştirme ekranına ulaşmadan da masaüstü arka planı olarak belirlemek mümkündür.

Renkler

Kişiselleştirme penceresinde yer alan **Renkler** düğmesi ile pencerelerin renkleri ve saydamlık seviyeleri ayarlanabilmektedir (Şekil 6.23). Renk paletindeki herhangi bir renk seçilerek pencere renkleri değiştirilebilir. Renkler penceresinde sık kullanılan standart renkler yer almaktadır. Bu renklerin dışında farklı bir ton kullanmak için renkler penceresindeki **Özel renk** düğmesi kullanılabilir. Ayrıca aynı penceredeki **Saydamlık efektleri** ayarı ile de pencere kenarlıklarının şeffaflık seviyesi belirlenebilmektedir [1].

Pencere rengi ve görünümü düğmesi ile pencerelerin renkleri ve saydamlık seviyeleri ayarlanabilmektedir.

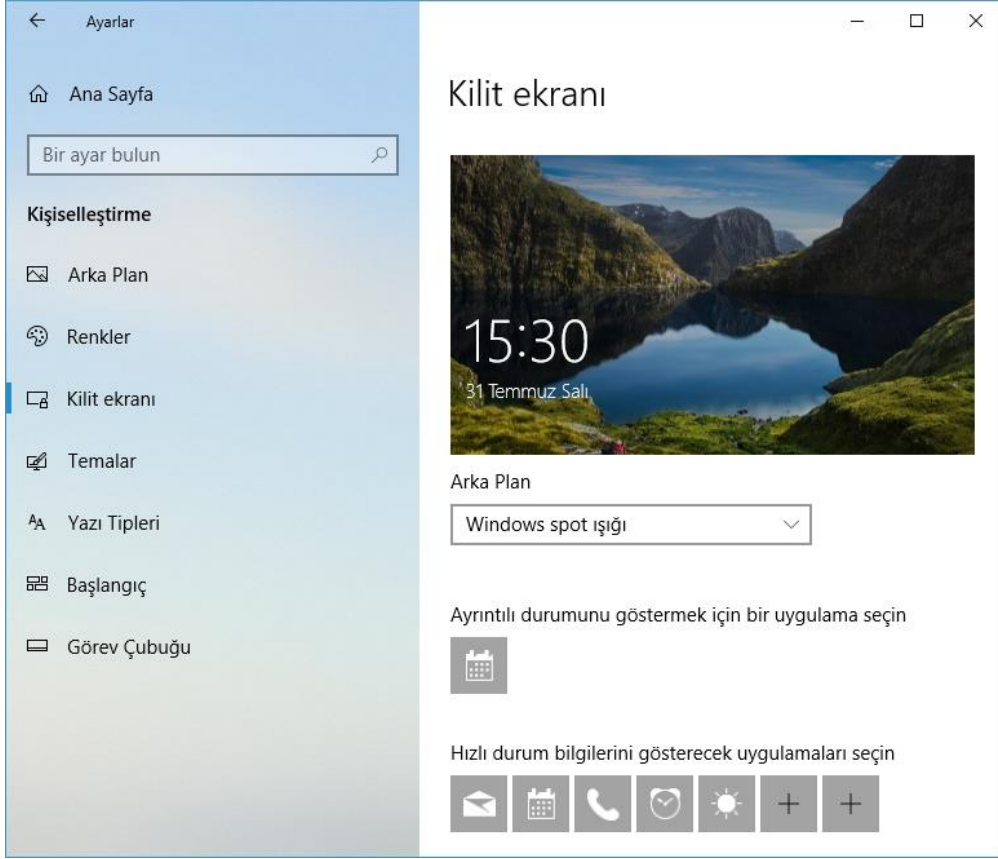

Şekil 6.23. Renkler

Kilit ekranı

Windows işletim sisteminde kullanıcı bilgisayarın başında olmadığı zamanlarda oturumunu kapatabilir (Windows logo tuşu + L). Oturum kapatma işleminde işletim sistemi hala çalışır durumdadır ve bu görünüme kilit ekranı adı verilir. Kilit ekranının da arka planına resim atanabilir. Bu işlem için Kişiselleştirme penceresindeki **Kilit ekranı** düğmesi tıklanır ve oradan bir resim seçilir. Aynı zamanda resmin ön izlemesi de yapılabilir (Şekil 6.24). Masaüstü arka planında olduğu gibi kilit ekranı arka planında da birden çok resim kullanılabilir. Bu işlem için kilit ekranı penceresindeki arka plan listesinden slayt gösterisi seçeneği seçilerek

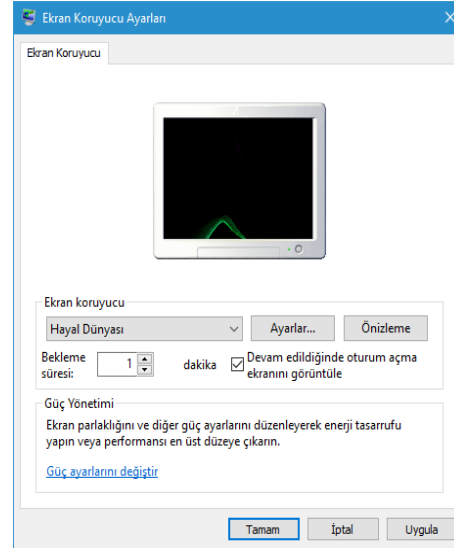
kullanılacak resimler belirlenir. Ayrıca kilit ekranında takvim, posta, hava durumu gibi uygulamaların ayrıntılı durumları gösterilebilir.

Şekil 6.24. Kilit Ekranı

Kilit ekranı penceresinden ekran koruyucusu ayarı da yapılabilir. Bilgisayarın açık olduğu halde belirli bir süre kullanılmaması durumunda, ekranda görüntülenen şekil, grafik ve animasyonlar *Ekran Koruyucu* olarak adlandırılmaktadır. Windows işletim sistemi için ekran koruyucu ayarlarına kişiselleştir penceresindeki kilit ekranı seçeneklerinde bulunan *Ekran Koruyucu Ayarları* bağlantısından ulaşılır (Şekil 6.25).

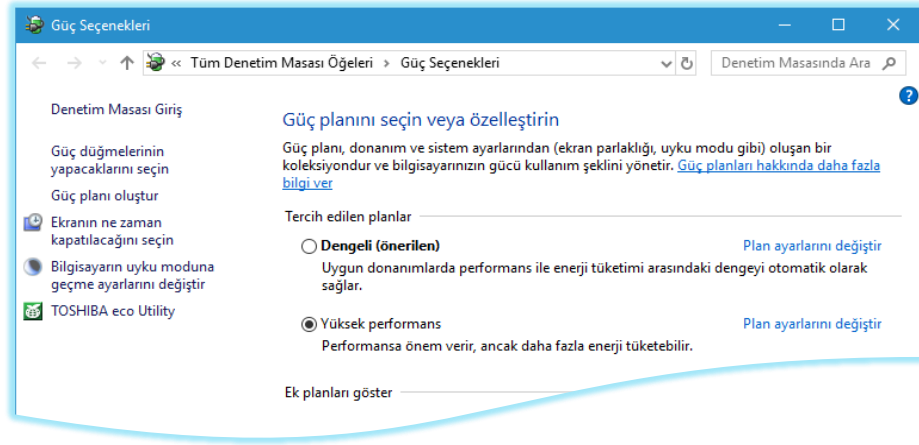
Ekran Koruyucu'nun devreye girmesi için *Bekleme Süresi* kadar herhangi bir kullanım olmaması gerekmektedir. Ekran koruyucu sekmesinin altında yer alan listeden herhangi bir ekran koruyucu belirlenebilir. Belirlenen ekran koruyucunun

Şekil 6.25. Ekran Koruyucu Ayarları

görüntüsü pencerede yer alan monitör resminin içerisinde gösterilir. Ekran koruyucunun ekranda nasıl görüneceği ise *Önizleme* düğmesi yardımıyla test edilebilir. *Devam Edildiğinde Oturum Açma Ekranını Görüntüle* onay kutusu ekran koruyucuyu iptal etmek için yapılan girişimlerde oturum şifresinin kullanılmasını sağlamaktadır. Bu onay kutusu kullanılmadığı zaman klavyede herhangi bir tuşa basma veya fareyi hareket ettirme işlemleri ekran koruyucunun devre dışı kalmasını sağlayacaktır [1].

Ekran Koruyucu bölümündeki *Güç ayarlarını değiştir* bağlantısı ise, güç ayarı yaparak enerji tasarrufu sağlama adına gerekli ayarları barındırmaktadır. Bu ayarlar yardımıyla yeni bir güç planı da oluşturulabilir (Şekil 6.26).

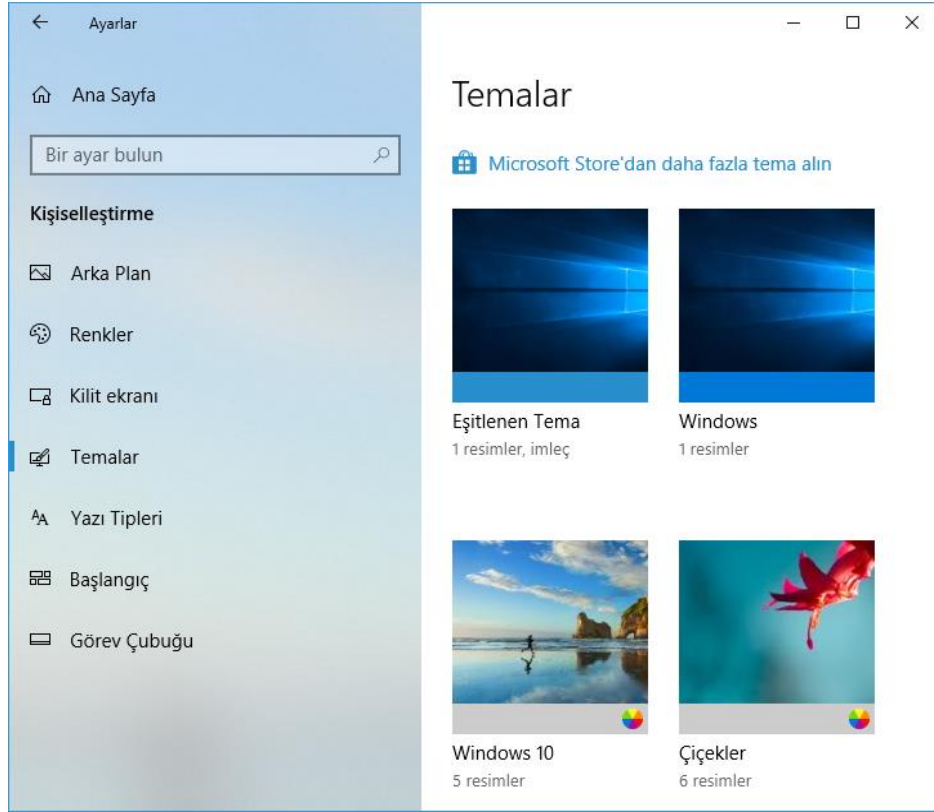

Şekil 6.26. Güç Seçenekleri

Temalar

Tema; masaüstü arka planı resimleri, pencere renkleri ve Windows açılış kapanış sesleri gibi bileşenlerden oluşan ve bu ayarların tamamını hazır olarak kapsayan bir paket olarak düşünülebilir.

Kişiselleştirme ekranında bulunan Temalar seçeneği yardımıyla arka plan, renk, sesler, fare imleci, masaüstü simge ayarları, yüksek karışıklık ayarları gibi özellikler organize edilebilir (Şekil 6.27). Ayrıca bu ekranda bulunan Windows'a ait hazır temalar kullanılarak da işletim sistemi kişiselleştirilebilir.

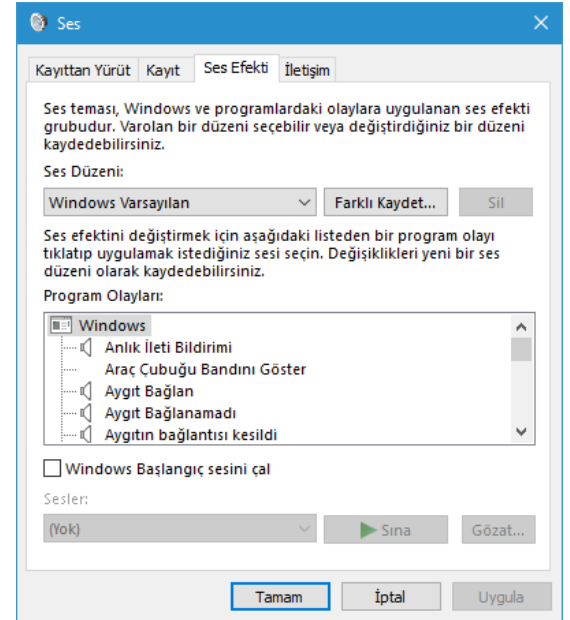
Şekil 6.28. Temalar

Windows'ta bildirimler, hata mesajları, açılış ve kapanış gibi durumlarda ses efektlerinden faydalanılmaktadır. Bu efektler Windows tarafından standart olarak belirlenmiştir. Temalar alanında yer alan *Sesler* düğmesi ile ses penceresi görüntülenir. Bu pencere yardımı ile ses aygıtlarının ayarları, Windows ses düzenlerinin belirlenmesi gibi ayarlamalar yapmak mümkündür (Şekil 6.28).

Temalar alanından masaüstünde kullanılan simgelerin görüntülenmesi ve gerekli ayarların yapılabilmesi için *Masaüstü Simge Ayarları* bağlantısı kullanılabilir. Bu bağlantı *Masaüstü Simge Ayarları* penceresinin görüntülenmesini sağlar (Şekil 6.29).

Masaüstü Simgeleri bölümündeki onay kutuları ile masaüstünde görüntülenecek öğeler seçilir.

Simge Değiştir düğmesi kullanılarak, seçilen öğe için yeni bir simge resmi belirlenebilir. Ayrıca *Gözet* düğmesi kullanılarak da başka bir konumdan simgr

Şekil 6.27. Ses

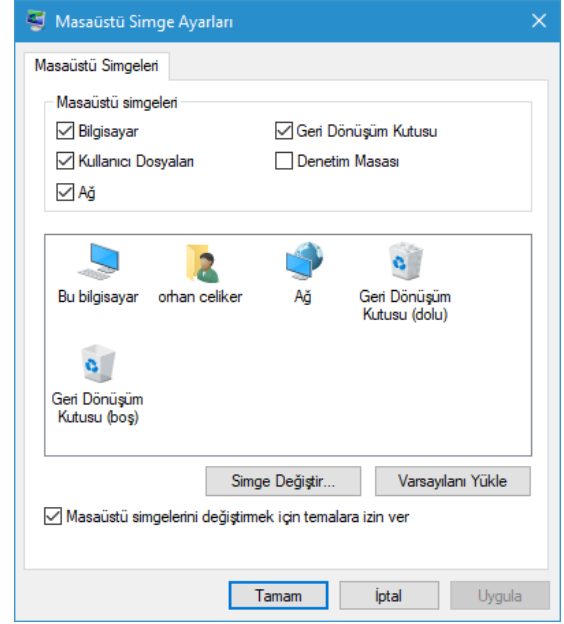
dosyası da alınabilir. Simge görünülerinin Windows varsayılan ayarlarına döndürülmesi için *Varsayılanı Yükle* düğmesi kullanılmalıdır.

Görüntü ayarları

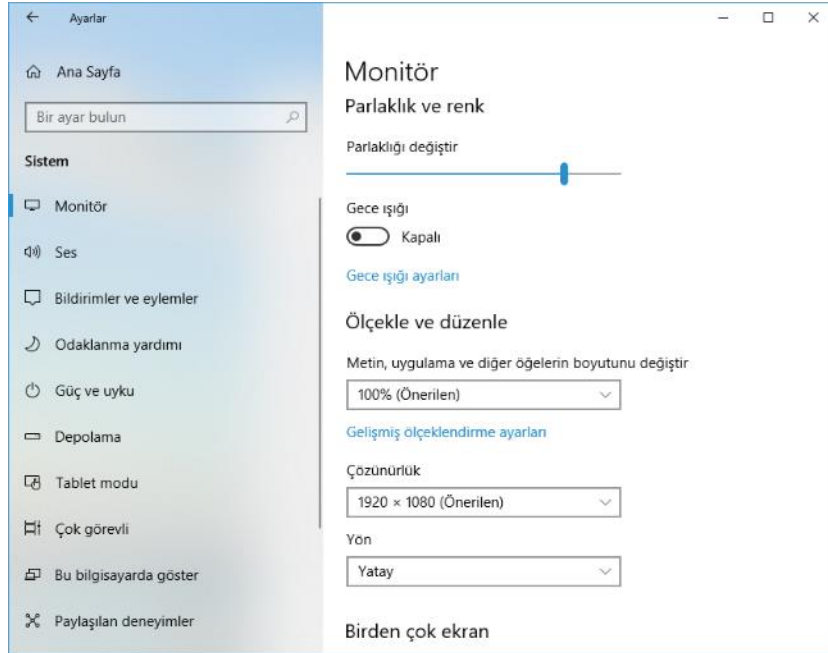
Ekran boyutu ve renk ayarlarının yapılabilmesi için *Windows Ayarları* penceresindeki *Sistem* bağlantısından *Monitör* seçeneği kullanılır (Şekil 6.30). Bu pencereden ekranla ilgili parlaklık ve renk, gece ışığı modu, ölçek ayarları, çözünürlük ve yön gibi birçok özellik düzenlenebilir [1].

Monitör alanındaki *Parlaklığı değiştir* kaydırma çubuğu kullanarak ekranın parlaklığı değiştirilebilir.

Çözünürlük listesinde kullanılan ekranın desteklediği çözünürlük ayarları görüntülenir ve seçime göre ekran çözünürlüğü değiştirilebilir. *Yön* listesinden ise *Yatay* veya *Düşey* görüntüleme seçenekleri belirlenebilir. Ayrıca *Gelişmiş Görüntü Ayarları* bağlantısı kullanılarak, ekran kartı ile ilgili özellikler görüntülenebilir ve

Şekil 6.29. Masaüstü Simge Ayarları

Şekil 6.30. Monitör

çeşitli ayarlar yapılabilir. Bu seçenekteki ayarlar ekran kartının özelliğine göre bilgisayardan bilgisayara farklılık gösterebilmektedir.

Ekran boyutu ve renk ayarlarının yapılabilmesi için Monitör bağlantısı kullanılmaktadır.

Özet

- Windows işletim sistemi, üzerinde barındırdığı birçok program ile kullanıcılarının işletim sistemini organize etmelerine imkân tanımaktadır. İşletim sisteminin çeşitli donanım ve yazılımlara yönelik ayar değişikliklerinin yapıldığı kısım Denetim Masasıdır.
- Denetim Masası bilgisayardaki donanımların organizasyonu ve kurulu yazılımların ayarlarının yapılması için kullanılır.
- Denetim masası; kategori, büyük simgeler ve küçük simgeler olmak üzere 3 çeşit görüntüleme ölçütüne sahiptir.
- Klavye, bilgisayar sisteminde en çok kullanılan giriş birimlerinden biridir.
- Klavye sürücüsünün belirlenmesi, imleç özelliklerinin ayarlanması denetim masasında yer alan klavye iletişim penceresi ile yapılabilecek ayarlar arasındadır.
- Denetim masasında yer alan listedeki Fare bağlantısı ile Fare Özellikleri iletişim penceresi görüntülenir. Fare Özellikleri iletişim penceresinin düğmeler, işaretçiler, işaretçi seçenekleri, tekerlek ve donanım olmak üzere beş adet sekmesi bulunmaktadır.
- Her ülkenin para birimi, tarih, saat gösterimleri vb. uygulamaları birbirinden farklılık arz etmektedir.
- Windows uygulamalarında veya Windows altında çalışan programlarda kullanılacak, sayı, para birimi, saat ve tarih görünümünün düzenlendiği iletişim kutusu, denetim masasındaki Bölge simgesi kullanılarak açılır.
- Denetim masası yardımı ile yapılabilecek ayarlardan biri de Tarih ve Saat ayarıdır.
- Denetim Masasındaki Tarih ve Saat seçeneği ile açılan Tarih ve Saat iletişim penceresinde Tarih ve Saat, Ek Saatler ve İnternet Saati olmak üzere 3 sekme bulunmaktadır.
- Bilgisayarda işletim sisteminin dışında kurulmuş olan programların sistemden kaldırılmasında veya yeni bir programın yüklenmesinde kullanılır. Bu noktada bilgisayarda yüklü bulunan kullanıcı programları ve Windows bileşenlerinin kaldırılması veya yeniden kurulması için denetim masasındaki Programlar ve Özellikler simgesi kullanılır.
- Bilgisayar, birden fazla bileşenden ve harici donanım birimlerinden meydana gelmektedir. Aygıt Yöneticisi bilgisayarın sahip olduğu tüm donanımların listelenmesini sağlamaktadır. Aygıt yöneticisi kullanılarak her bir donanım biriminin sürücüsü yüklenebilir, güncelleştirilebilir veya kaldırılabilir.
- Kişiselleştirme ayarları, bilgisayarın *görsel* ve *ses* öğeleri özelliklerinin belirlenmesi için kullanılmaktadır. Bu ayarlar sayesinde standart olarak belirlenmiş temeller ile görsel ve ses ayarları yapılabildiği gibi isteğe özgü seçimler de yapılabilmektedir. *Kişiselleştirme* ayarlarına masaüstü sağ tuş menüsünden ulaşılabildiği gibi Windows Ayarları penceresindeki Kişiselleştirme seçeneği kullanılarak da ulaşılabılır. Bu pencereden arka plan, renkler, kilit ekranı, temalar, yazı tipleri, başlangıç ve görev çubuğu ayarları yapılabilmektedir.

DEĞERLENDİRME SORULARI

1. bilgisayar sistemindeki tüm yazılım ve donanım birimlerine yönelik ayar yapma imkanı tanır.
Cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?
 - a) Denetim Masası
 - b) Belgeler
 - c) Donatılar
 - d) Aygıtlar ve Yazıcılar
 - e) Yardım ve Destek

2. Aşağıdakilerden hangisi fare özellikleri penceresindeki tıklama kilidi seçeneğinin görevidir?
 - a) Birincil ve ikincil düğme ayarını değiştirme
 - b) Çift tıklama hızını ayarlama
 - c) Fare tuşu sürekli basılı tutulmadan işlem yapma
 - d) Fare işaretçisinin görüntüsünü değiştirme
 - e) CTRL tuşu ile işaretçinin yerini belirleme

3. Aşağıdakilerden hangisi Denetim Masasındaki Bölge bileşeni yardımıyla yapılan ayarlardan değildir?
 - a) Geçerli konum bilgisini belirleme
 - b) Para birimi simgesini değiştirme
 - c) Sayı görüntülemeindeki ondalık ayırıcı belirleme
 - d) Ekran koruyucu seçeneklerini değiştirme
 - e) Tarih görüntüleme ayarını değiştirme

4. Aşağıdakilerden hangisi kişiselleştirme penceresi yardımıyla yapılabilecek ayarlardan değildir?
 - a) Masaüstü arka planı
 - b) Pencere rengi ve görünümü
 - c) Masaüstü simgelerinin görüntülenmesi
 - d) Çözünürlük ayarları
 - e) Tarih ve saat ayarı

5. Aşağıdakilerden hangisi Denetim Masası'ndaki Programlar ve Özellikler penceresi yardımıyla yapılır?
- Yazıcı ayarları
 - Monitör seçimi
 - Program kaldırma
 - Aygıt ayarları
 - Sürücü güncelleme
- I. Kategori
II. Büyük simgeler
III. Küçük simgeler
6. Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri Denetim Masası Görüntüleme Ölçütü olarak kullanılabilir?
- Yalnız I
 - Yalnız II
 - I ve II
 - II ve III
 - I, II ve III
7. ayarı ile pencere kenarlıklarının şeffaflık seviyesi belirlenebilmektedir. Cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?
- Saydamlık efekti
 - Renk efekti
 - Renk saydamlığı
 - Kenarlık yoğunluğu
 - Renk düzenleyici
- I. Programlar kaldırılıp değiştirilebilir.
II. Windows özellikleri açılıp kapatılabilir.
III. Yüklü güncelleştirmeler görüntülenebilir.
8. Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri Programlar ve Özellikler penceresinden yapılabilir?
- Yalnız I
 - Yalnız II
 - I ve II
 - II ve III
 - I, II ve III

9. bilgisayarın sahip olduğu tüm donanımların listelenmesini sağlamaktadır. Cümlede boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?
- Görev yöneticisi
 - Aygıt yöneticisi
 - Program yöneticisi
 - Yazılım yöneticisi
 - Donanım yöneticisi
10. Aşağıdakilerden hangisi Windows'un takılan yeni donanımı otomatik olarak algılayıp gerekli dosyaları varsa kendiliğinden yükleyerek donanımı kullanıma hazır hale getirmesi işlemidir?
- Tak kullan özelliğı
 - Otomatik yükleme özelliğı
 - Sürücü yükleme özelliğı
 - Aygıt ekleme özelliğı
 - Donanım güncelleme özelliğı

Cevap Anahtarı:

1.a, 2.c, 3.d, 4.e, 5.c, 6.e, 7.a, 8.e, 9.b, 10.a

YARARLANILAN KAYNAKLAR

[1] Microsoft (2018). *Windows*, <https://www.microsoft.com/tr-tr/windows> Erişim tarihi: 20.07.2018